

امام خمینی (ره): معلم بشر

محمد حسین زارعی رضائی

گروه آموزشی الهیات و معارف اسلامی، دانشگاه فرهنگیان

به جای حکومت بر نفوس، بر قلوب حکومت کند و به مرتبه‌ای از محبوبیت و عزت دست یابد که بیش از دویست هزار جوان پرشور و شعور عاقلانه و عاشقانه و به عشق خدای او بلکه به عشق او که جلوه‌ای از تجلیات حق بود، در رکاب او جان خود را فدای دین خدا کنند.

آری، فدایی شدن نه به ضرب و زور که به عشق و شور حاصل می‌شود و او بود که روح خدا در کالبد زمان خود شد و عشق و شور را به دل و جان جامعه تزریق کرد.

آن مرد هم استقبال و هم بدرقه‌اش بی‌نظیر بود و ثبات قدم و وحدت قول و عملش نه مسلمانان که همه آزادگان و آزادی خواهان عالم را علاوه بر تحسین پشت سر خود به صف کرد.

جامعه جهانی که در خواب غفلت زمستانی خود مانده و مدت‌ها عادت کرده بود یا با مارکسیسم شرقی ائتلاف کند یا با لیبرالیسم غرب، ناگهان از خمینی (ره) عزیز بانگ پرصلابت «نه شرقی، نه غربی» را شنید و فهمید که راه سومی هم هست که از قضا تمام حق در همان راه سوم مستتر است.

این معلم موحد از علم فقه و اصول و حدیث و رجال و کلام و تفسیر و فلسفه و عرفان و... به علم قیام و شهادت و آزادی و مقاومت پلی مستحکم زد و آموخته‌های خود را از مکتب مرفی اسلام عزیز، به عرصه عمل و زندگی مردم، آورد. وی همچنین اثبات کرد: «حکومت در نظر مجتهد واقعی فلسفه عملی تمامی فقه در تمامی زوایای زندگی بشریت است. حکومت نشان‌دهنده جنبه عملی فقه در برخورد با تمامی معضلات اجتماعی و سیاسی و نظامی و فرهنگی است، فقه، تئوری [نظریه] واقعی و کامل اداره انسان از گهواره تا گور است.» (امام خمینی، ۱۳۷۸: ج ۲۱، ص ۲۸۹).

او که اول سرآمد در همه علوم معقول و منقول عصر خود بود، با تأسی به پیامبر اکرم (ص)، پا جای پای علی بن ابی طالب (ع) و

شاعری عرب‌زبان، حدود سیصد سال پیش، در وصف استاد کل مرحوم علامه محمدباقر وحید بهبهانی، رضوان الله علیه، گفته است:

و البهبهانی معلم البشر
ازاح کل شبهة و ریب
مجدد المذهب فی الثانی عشر
فبان للمیلاد کنه العقل^۱

آن شاعر خوش ذوق وقتی خود را در معرض جوشش و پویایی علمی آن استاد بزرگ می‌بیند، خاضعانه وی را با سرودن این دو بیت توصیف و تحسین می‌کند. این شاعر زبان به ستودن استادی می‌گشاید که در مقابله با انحراف تجر و اخباریگری ایستاده بود. استادی که می‌توان گفت مکتب فقاہت و اجتهاد، در مذهب حقه جعفری، مرهون تلاش و مجاهدت علمی اوست و چند ده مرجع تقلید و عالم دینی از قبل آموزش و پرورش او یا به عرصه اجتهاد و تفقه گذاشته‌اند. بی‌گمان اگر آن شاعر خوش قریحه در عصر امام خمینی (ره)، رضوان الله علیه، می‌زیست و می‌دید که مرحوم امام، نه تنها در عرصه علم، مرجع پرور بود که بشریت را نیز به بیداری و تفکر و آزادی خواهی وامی‌داشت، این لقب زیننده «معلم البشر» را به روح خدا تقدیم می‌کرد. چه زیبا گفت یادگار امام، مرحوم حاج سید احمد آقا خمینی که امام روح خدا در کالبد زمان بود.

آری، زمانه و اهل زمانه خمینی (ره) کبیر از زمان او به بعد بیداری خاصی را تجربه کردند که قرار است به فضل الهی به بیداری لایزال ظهور مهدی موعود (عجل الله تعالی فرجه الشریف) متصل شود و به مدد «حی القیوم» شعبه‌ای از «لا تأخذه سنة و لا نوم» (بقره/ ۲۵۵) باشد.

انقلاب اسلامی خمینی (ره) آن چنان بیداری مبارکی را موجب شده که خواب ظلم و ظالم را آشفته کرده است. وی همچنین شجره مبارک‌های را که با چشمه جوشان شهادت آبیاری می‌شود، غرس کرده است. از دوران حضرات معصومین (ع) که بگذریم، در هیچ برهه‌ای از تاریخ بشریت سراغ نداریم که پیری روشن ضمیر،

۱. ملتی که شهادت برای او سعادت است، پیروز است (صحیفه امام خمینی (ره)، ج ۱۳، ص ۱۸۷).

۲. در قاموس شهادت، واژه وحشت نیست (همان، ج ۱۵، ۲).

۳. هراس آن دارد که شهادت، مکتب او نیست (همان، ج ۱۳، ۱۸۷).

۴. ملت ما اکنون به شهادت و فداکاری خو گرفته است و از هیچ دشمنی و هیچ قدرتی و هیچ توطئه‌ای هراس ندارد. ترس مال آن است که برای شهادت حاضر نباشد (همان، ج ۱۲، ۲۶۷).

۵. ملتی که برای خدا قیام کرده است و شهادت طلب می‌کند، از هیچ چیز نمی‌ترسد (همان، ج ۱۱، ۶).

و سلام علیه یوم ولد و یوم یموت و یوم یبعث حیّاً. (سوره مریم (س)، ۱۹)

پی‌نوشت

۱. ترجمه: مرحوم وحید بهبهانی معلم بشریت است. او زنده‌کننده مذهب شیعه امامیه در قرن دوازدهم هجری است. او هر شبهه و شکی را از میان برد و برای جوهر عقل آفرینشی نو را آشکار کرد.

منابع

۱. روح‌الله، خمینی (ره)، ۱۳۷۸، صحیفه امام، تهران: مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی (ره).

۲. مجلسی، محمدباقر، ۱۴۰۳، بحارالأنوار الجامعة لدرر أخبار الأئمة الأطهار علیهم السلام، جلد ۷۹، صفحه ۱۹۷؛ بیروت: دار احیاء التراث العربی.

حسین بن علی (ع) گذاشت و در کارگاه عشق و عقیده و جهاد علمش را به عمل رساند. وی این سنت الهی را که انسان می‌تواند از خودسازی خالصانه به جامعه‌سازی عالمانه برسد، محقق کرد و وعده زیبای خدا را که «من کان لله، کان الله له» (مجلسی، ۱۴۰۳: ۱۹۷) به‌خوبی در زندگی توحیدی‌اش جلوه‌گر کرد و چون با خدا و سنت‌های خدا ماند، خدا هم با او ماند، به‌نحوی که پس از سی و پنج سال از رحلت آن مرد خدا، هنوز نامش برای ظالمان و جبهه استکبار رعب‌آور و برای مظلومان و جبهه مقاومت روح‌بخش است. اگر امروز جبهه مقاومت در فلسطین و عراق و سوریه و لبنان و یمن و بحرین و... در اوج مظلومیت همچنان مقتدر و حتی توانسته است دانشگاه‌های اروپا و آمریکا را که نماد روشنفکری هستند، در فریاد دفاع از مظلوم همراه خود کند، به برکت میوه شیرین شجره طیبه‌ای است که خمینی کبیر آن را غرس کرد و اکنون به دست خامنهای عزیز پاسداری و باغبانی می‌شود.

بی‌گمان چند ده‌هزار شهید اخیر، در غزه مظلوم، ادامه شهادی نهضت پربار خمینی کبیر در ایران اسلامی هستند. امروزه ملت‌های مقاوم جهان با الهام از نهضت امام خمینی به کارآمدی شعار «پیروزی خون بر شمشیر» باور پیدا کرده‌اند و تحقق سخنان زیبا و متعدد حضرت روح‌الله را به‌خوبی دریافته‌اند، آنجا که می‌فرماید: